

„MIPEX představuje rámec pro další debaty o migrační a integrační politice“
Thomas Huddleston, The Migration Policy Group

Hlavní výstupy a doporučení konference

Mezinárodní konference Státní politika a integrace migrantů do společnosti nabídla prostor pro uchopení problémů, se kterými se potýká česká migrační a integrační politika, v širším legislativním kontextu, a ve srovnání s evropskými zeměmi, zejména Německem. Vedle jednotlivých aspektů integrace se konference zabývala dopadem hospodářské krize na pracovní migranty. Součástí programu byly i workshopy, z nichž první se zaměřoval na lokální integraci, druhý pak na vývoj migrační politiky České republiky.

Diskuze pokrývaly širokou škálu témat souvisejících s integrací migrantů, od trhu práce přes oblast vzdělávání, přístup k občanství až po diskriminaci. Následujícím tématům byla na konferenci věnována hlubší pozornost, neboť otvírají i do budoucna zajímavé otázky:

- **Občanská participace migrantů** – aktivní zapojení migrantů do společenské debaty a politického rozhodování představuje důležitý krok pro úspěšnou integraci migrantů a sociální soudržnost společnosti. Česká republika v participaci migrantů výrazně zaostává za jinými zeměmi:
  - Volební práva na lokální úrovni mají migranti v 19 evropských zemích včetně Slovenska a Maďarska. Migranti v České republice nemají žádná volební práva. Na poli politické participace se Česká republika v žebříčku MIPEX umístila téměř nejhůře.
  - Migranti jsou minimálně zahrnuti do poradních orgánů. Příležitost migranty zapojit nebyla využita zejména při vzniku regionálních integračních center. Integrační centra tak nejen dostatečně nezohledňují názory a zájmy migrantů, ale jsou ochuzena o možnost lepší spolupráce s cílovou skupinou.

→ *Doporučení:*

- *Přehodnotit postoj České republiky ke Konvenci o účasti cizinců na veřejném životě na místní úrovni z roku 1992 a usilovat o vznik takové legislativy, která umožní politickou participaci včetně účasti v místních volbách.*
- *Zapojit migranty do diskuze o migrační a integrační politice České republiky a do realizace této politiky.*

- **Migrace a pracovní trh** – způsob zapojení migrantů na pracovním trhu představuje velké téma nejen pro Českou republiku. Kde najít kompromis mezi udržení konkurenceschopnosti, ochranou místního pracovního trhu a rovnými právy pro cizince?
  - V kontextu hospodářské krize zvolil český stát převážně restriktivní přístup k migrantům jak na legislativní rovině (např. zpřísnění podmínek pro vydávání podnikatelských víz), tak na rovině praktické (např. nevydávání a minimální prodlužování pracovních povolení bez ohledu na míru integrace do společnosti). Opatření, jejichž primárním proklamovaným cílem je chránit místní zaměstnance a předcházet bezpečnostním rizikům, vedou často ke zhoršení pozice migrantů a jejich větší zneužitelnosti.
  - Migranti jsou v České republice vnímáni především jako zdroj flexibilní a doplňkové pracovní síly. Širší diskuze o tom, jaké má tento přístup, ze kterého těží především soukromí zaměstnavatelé, dlouhodobé dopady, chybí.

→ *Doporučení:*

- *Vytvořit dlouhodobou a ucelenou koncepci státní migrační a integrační politiky, ujasnit jakými prostředky bude migrační a integrační strategie na národní i regionální úrovni naplňována.*
- *Důkladně zmapovat vliv opatření přijatých v souvislosti s ekonomickou krizí s ohledem nejen na ekonomické, ale také na společenské dopady pro migranty i většinovou společnost a reflektovat je v budoucích krocích.*

- **Lokální integrace** – spolupráce na místní úrovni je základním prvkem úspěšné integrace. I přes řadu existujících aktivit jde o téma, které bylo na teoretické a koncepční rovině v České republice dlouho přehlíženo. Následující poznatky vychází především ze srovnání s německou zkušeností:
  - Migranti často nejsou považováni za důležitou cílovou skupinu lokálních politik. Chybí jasná a dlouhodobá koncepce integrace na lokální úrovni.
  - Na místní úrovni dochází k roztržení kompetencí mezi jednotlivé aktéry integrační politiky – státní sférou, nevládními organizacemi, akademickým sektorem a samotnými migranty. Mezi jednotlivými aktéry navíc existuje jen nízká míra spolupráce. Důležitou otázkou v této souvislosti je způsob výběru zástupců migrantských skupin.
  - V České republice není dostatek kvalitních dat o migrantech, která by byla základem pro integrační aktivity. Místní orgány státní správy a samosprávy často nemají dostatečné kompetence pro interkulturní komunikaci.
  - Problematická je i terminologie – jaké vhodné a odpovídající označení používat? Cizinec, migrant nebo osoba s migrantským původem?

→ *Doporučení:*

- *Usilovat o vznik integrační strategie i na regionální úrovni a posílení dialogu mezi jednotlivými aktéry integrace.*
- *Poskytnout efektivní podporu a vzdělávání klíčovým cílovým skupinám – školám, migrantům a zástupcům místní státní správy a samosprávy včetně tréninku interkulturních kompetencí a komunikace.*
- *Podpořit vznik kvalitních průzkumů o situaci cizinců.*

- **Role státu** – i když není možné migraci řídit, do určité míry je možné ji regulovat. V tomto ohledu hraje stát ústřední roli. Předpokladem efektivní státní migrační a integrační politiky je spolupráce s dalšími aktéry a širší odbornou veřejností. Je důležité jednotlivá rozhodnutí podpořit kvalitními analýzami:
  - Vytváření migrační a integrační politiky je proces, jehož součástí jsou i chybné kroky a omyly – podmínkou úspěšností těchto politik je schopnost tyto chyby kriticky reflektovat a politiku měnit.

- Neprobíhá dostatečná diskuze s širší odbornou veřejností. Jednotliví aktéři migrační a integrační politiky zaujali pozice, které výrazně omezují možnosti dialogu a spolupráce.
- V oblastech, kde je česká legislativa ve srovnání s jinými zeměmi relativně příznivě nastavená pro integraci, je často velmi problematická její implementace. Například význam správního uvážení mnohdy zvyšuje právní nejistotu cizinců, namísto toho, aby zohledňoval jejich integraci.
- Německé příklady ukázaly na důležitost vzdělávání při integraci. V České republice není dostatečná a efektivní podpora státu pro školy, chybí také metodická podpora učitelům.
- Role nevládních neziskových organizací stejně jako role tzv. equality bodies je stále slabá.

→ *Doporučení:*

- *Posílit dialog a spolupráci mezi různými aktéry včetně cizinců.*
- *Vytvořit dlouhodobou ucelenou koncepci migrační a integrační politiky*

Konference byla součástí dvou projektů – MIPEX a FLEXI-IN-SECURITY. Projekt MIPEX od roku 2004 pravidelně měří a srovnává integrační politiky ve 31 zemích Evropy a Severní Ameriky. Jedním z jeho primárních cílů je vytvořit rámec pro diskuzi o stavu a implementaci integrační politiky v zemi a srovnání s politikami ostatních států. Projekt FLEXI-IN-SECURITY se soustředí na konkrétní dopady ekonomické krize na postavení migrantů nejen v evropských zemích.

Doufáme, že podněty přispějí k prohloubení diskuze o otázkách, se kterými se česká migrační a integrační politika potýká.

Konference proběhla díky podpoře:

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Tento projekt je podporován programem European Community Programme for Employment and Social Solidarity - PROGRESS (2007-2013).